

Natuurbelevingsoefening

Geluidskaart

Opzet en doelgroep

In deze oefening draait het om het luisteren en horen. De deelnemers krijgen de opdracht om (de bronnen van) de geluiden om hen heen te ordenen.

Vorbereiding

Zoek een plaats waar deelnemers ongestoord een tijd lang stil kunnen verblijven. Sommige deelnemers willen liever zitten, maar dat is niet voor iedereen nodig: staan of leunen gaat prima (en is soms nodig vanwege een natte bodem).

Materiaal

- tekenpapier en twee potloden of twee viltstiften van verschillende kleur (zwart en blauw bijv.), eventueel klembord
- fluitje (tenzij je hard op je vingers kunt fluiten!)

Instructie aan de groep

Vooraf: Spreek op de verzamelplaats de groep toe: "Je gaat dadelijk met je ogen dicht enkele (10-15) minuten hier in de natuur verblijven. Ik zal voortdurend over je waken, als je tenminste binnen mijn gezichtsveld blijft: dat kan alleen als je niet te ver weg, niet achter bomen of struiken. Je mag overigens niet zo ver weg gaan dat je mijn fluitje niet kunt horen."

Doe iets voor van de oefening. Vraag wat er nu - tijdens dit praatje - te horen is (wind, verkeer); doe voor hoe je door met je hoofd te draaien de locatie van een geluid beter kan bepalen.

Instructie:

1. Zoek vanuit deze verzamelplaats een plekje dat je bevalt en waar je geen storend contact hebt met anderen. Neem een vel papier en tekenmateriaal mee. Ga eventueel zitten of sta, eventueel leunend tegen een boom.
2. Sluit je ogen en ontspan je. Als je ontspannen bent, spits je je oren. Laat alle geluiden toe. Dan richt je je aandacht op één bepaald geluid: neem de kwaliteit waar: kun je onderdelen of aspecten eraan waarnemen; verandert het geluid in de tijd? Bepaal door met je hoofd te draaien waar het geluid vandaan komt en van hoever je schat dat het geluid komt. Geef het geluid een naam of symbool en een omschrijving.
3. Teken midden op het papier een cirkeltje: daar ben jij. Geef ook de verzamelplaats aan. Teken de locatie (richting en afstand) van de bron van het geluid, schrijf de naam of symbool erbij en eventueel de omschrijving (kan ook apart in een lijst). Geef met een kleur aan of je het geluid als aangenaam of onaangenaam ervaart.
4. Sluit je ogen weer en richt je op het volgende geluid. Laat je overigens rustig "storen" door plotseling eenmalige geluiden zoals de roep van een vogel, noteer die dan eerst.
5. Op het geluid van de fluit stop je en kom je weer naar de verzamelplaats.
6. In de nabespreking worden de afbeeldingen vergeleken (de plaats van de verzamelplaats maakt het mogelijk ze snel op vergelijkbare posities te leggen). Er kan aan de orde komen: welke geluiden zijn gehoord; wat was de locatie en afstand? Wat was de bron? Welke verschillen tussen de deelnemers vallen op? Dan kunnen vragen volgen over hoe (on)aangenaam de geluiden werden gevonden. En welke geluiden van natuurlijke, welke van menselijk bron waren. Een derde type vragen kan zijn: Welke geluiden hebben een functie in de natuur? (Denk aan communicatie binnen een soort en communicatie tussen soorten.) Welke hebben invloed op de natuur? (Hierbij valt te denken aan de storing die met geluid communicerende diersoorten van menselijke geluiden ondervinden.) Eventueel kunnen de vogelgeluiden gedetermineerd worden met een app of een geschreven vogelgeluidenkaart.

Wat is de winst van deze oefening?

Deelnemers

- oefenen in het gericht en langere tijd luisteren naar geluiden in de natuur.
- maken onderscheid tussen aangename en onaangename geluiden, tussen geluiden van menselijke bron en van natuurlijke bron.
- denken na over de zin van geluiden in de natuur: communicatie binnen een soort en tussen soorten.

Varianten

Een variant is dat er een lijst wordt meegegeven van natuurlijke geluiden die ter plekke te horen zijn, en de deelnemers aankruisen welke ze gehoord hebben. Dit zullen in het algemeen vogelgeluiden zijn.

[Marcel Kamp, 11 01 2019; www.nvon.nl/ecologie]